

Radonínští na jaře staví májku

Při dnešní třetí procházce místními částmi Žďáru nad Sázavou se ocitáme v Radoníně.

Malá osada se nachází asi 2 km jižně od Žďáru, na rozloze 19,84 km². S okresním městem je spojena cyklochodníkem.

Zde se také setkáváme s předsedou osadního výboru 54letým Lubomírem Mokřým, profesně technikem, který přispěl na kole. Na návsi procházíme hemžením včel, které si nás našťástí nevšímají.

Jak již doma předseda čte ve svých příručních poznámkách, v Radoníně žije 67 stálých obyvatel, z toho 27 mužů, 31 žen a 9 dětí mladšího a školního věku. Seniorů je v obci 22.

Svoji funkci prý dělá teprve druhým rokem. Předchozí předseda Ing. Josef Zikuška stál v čele osadního výboru od úplného počátku v 90. letech, kdy Žďár po revoluci osadní výbory zakládal.

Současně pracuje v osadním výboru Radonína pět lidí, kteří se scházejí dle potřeby minimálně dvakrát do roka.

„Žádná bytová výstavba tu neprobíhá,“ reaguje L. Mokřý na moji otázku. „Radonín je doslova obklopen elektrickým vedením a vysoká vedení si vyžadují ochranná pásma. Rozvoj osady jiným směrem znemožňují blízké rybníky Radonínský a Kamenský,“ vysvětluje.

Pro klíč k vyfocení interiéru kapličky jdeme za dřívějším předsedou zdejšího občanského výboru, 72letým Václavem Babáčkem, který pro obec pracoval v 80. letech. „Manželka je rozená Vencálková a Vencálkovi se vždy o kapličku starali. Nyní je to na nás,“ říká cestou ke svatostánku.

KAPLIČKA je zasvěcena Panně Marii.

Levá strana vyhořela

Jak informuje, nejstarší domy v Radoníně mají kolem 200 let a některé už stály roku 1750. Levá řada domů na návsi však v roce 1929 vyhořela, takže dnes už vidíme jen domy přestavěné. Původně měly široké vjezdy do zadních stodol.

V Radoníně je od roku 2002 zavedený plyn, na což město Žďár za pomoci státní dotace 568 tis. Kč vynaložilo 1,7 mil. Kč.

Při následných povrchových úpravách na jaře 2003 dostala návěs dnešní ráz s pásy zeleně a květin v předzahrádkách.

Jako málokterá osada své velikosti se může pochlubit zpevněnou a vyasfaltovanou návší a jednotnou úpravou předzahrádek obrubníky.

K tomu Václav Babáček vysvětluje, že vždy na jaře přímo na návsi stávala voda. „Zrovna tady máme ouvar,“ uka-

NA RADONÍNSKÉ návsi. Vlevo předseda osadního výboru Lubomír Mokřý a správce kapličky Václav Babáček

zuje místo nedaleko božích muk. „Věřala tu voda stejně jako bývají z jara vidět oka na poli,“ říká. Radonín totiž leží téměř na úrovni okolních rybníků, takže problémy se spodní vodou tu bývaly časté.

„Ale dnes už je všechno odvodněné. Asi před 25 roky jsme tu svépomocí vybudovali jednotnou drenážní síť v délce 260 m, která je svedená do Radonínského rybníka,“ informuje dřívější předseda. V 80. letech byl také na Radoníně vybudovaný veřejný vodovod napojený na žďárský systém. „Sice tu byla obecní studna, ale propouštěla a voda se ztrácela. Vodaři sem museli vozit pitnou vodu, takže jsme se pustili do stavby vodovodu,“ dodává V. Babáček. Radonín však zatím nemá vybudovanou kanalizaci. Domy mají jímky, které je třeba pravidelně vyvážet.

Vžití místní názvy

Zdejší občané se orientují podle místních názvů Na Dědině, Na Vejpušku, U Rybníka.

U silnice vedoucí k zaniklé osadě Vetla se říká Na Pazderně. Prý tu pazderna opravdu kdysi stávala.

„Asi kilometr přes les je kaskáda městských rybníků Vetla. V létě se chodíváme koupat tam, a nebo do našeho Radomínáku. Voda letos nebyla nejhorší,“ hodnotí předseda.

Na břehu Radonínského rybníka směrem ke Žďáru je vidět ždasácká vodárna a objekt bývalé drubežárny, kde se říká Na Rychlírně. „Tam tady vedla stará silnice z Budče, po které jsme chodívali do Žďáru,“ ukazuje směr přes vodní hladinu můj starší průvodce.

Mají „obchvat“

V místě dnešní silnice na Jihlavu prý bývaly louky a silnice se začala budovat až po roce 1952. „Kdyby tehdy nestála na návsi tuhle kaplička, vedla nám silnice rovnou pod okny. Teď ale máme „obchvat“,“ zlehčuje se smíchem Václav Babáček.

Slyším, že i předseda Lubomír Mokřý, stejně jako někteří Žďáráci mluví o „Radomíně“ namísto Radoníně. Proč, to však ani jeden z mých průvodců neumí vysvětlit. Snad prý, že se jim to lépe vyslovuje. Zapátrali jsme tedy ve Státním okresním archivu U Malého lesa a odpověď uvádíme v historické části dnešního představení Radonína.

Velikonoční hrkání

Z lidových tradic zde děti dodržují velikonoční hrkání, které nahrazuje zvonění zvonů během Velikonoc.

V Radoníně každoročně stojí i májka. „Já jsem rodák a máje jsme dělávali už jako děcka. Májky jsou však doméno Pavla Vencálka. Vždy sám v lese připraví vhodný kmen a chlapi mu to pomohou donést a postavit. Májku máme vždy před kapličkou,“ říká předseda.

Jak se dále od Lubomíra Mokřého dozvídám, v Radoníně nevedou obecní kroniku, nefunguje tu ani žádný spolek, chybí i hospoda. „Veškeré kulturní a sportovní dění musí jít do Žďáru,“ konstatuje.

Co Radonín potřebuje

Zmiňovaný cyklochodník ze Žďáru do Radonína postavilo město s pomocí státní dotace v roce 2007 za 3,6 mil.Kč. Cílem je bezpečnost školáků a občanů z Radonína, kteří denodenně chodí do žďárských škol a zaměstnání.

Jak však sama poznávám, nejslabším místem této dobré myšlenky je úsek kolem firmy Hettich, kde končí žďárský chodník - a než se najede na vlastní cyklochodník, musí jít chodec po rušné silnici v místě, kde ještě před cedulí „Žďár“ auta rychle projíždějí.

Není divu, že zejména rodiče s dětmi se raději pouští vyšlapanou pěšinkou po trávníku v majetku Hettichu. Jak potvrzuje předseda Mokřý, vyře-

KRITICKÉ místo cyklochodníku ze Žďáru na Radonín. Město čeká na podpis smluv s firmou Hettich, aby mohlo stavbu dokončit.

šení tohoto nebezpečného úseku je velkým přáním Radonína.

Na otázku, zda město zamýšlí nějak vyřešit tento úsek, později vedoucí odboru rozvoje a územního plánování MěÚ Ing. Irena Škodová uvedla: „Pro dokončení zmiňovaného úseku chodníku mezi Radonínem a Žďárem čekáme na podpis smluv ze strany firmy Hettich.“

Chystají pouť

Kaplička na návsi je zasvěcena Panně Marii a pouť se tu koná vždy víkend kolem Narození Panny Marie 8. září. Mši svatou slouží farář z městského kostela od sv. Prokopa. Radonínská kaple totiž spadá pod tuto farnost. Na pouť přijíždí i příbuzní místních občanů.

„Vzpomínám, že ve stodole nejbližší kapličky se o poutích pořádaly muziky. Postavila se dřevěná podlaha a už se tančilo,“ ukazuje Václav Babáček na dnes přestavěný dům.

Kaplička z konce 19. století prošla několika rekonstrukcemi v režii města. Dřív se tu zvonívало ručně, dnes je zvonění automatické.

O kapličku se starají

Ve štítě kapličky je letopočet 1878 - 1990. Druhé datum připomíná větší rekonstrukci kapličky. Další oprava probíhala v režii města v letech 2002 a 2003, při níž řemeslníci vyměnili pozink za střešní krytinu z mědi. Jen v roce 2003 šla na opravu kaple z rozpočtové kapitoly „památky“ částka 110 000 Kč, celková suma však muse-la být větší.

„Vnitřek kaple jsme si opravovali svépomocí a hradili je z deseti tisíc, které dostáváme ročně do města,“ říká Babáček.

„Opravit potlučený interiér kapličky byla náročná práce, ale barvu na omítky jsme tehdy dostali zdarma ještě od faráře Ervína Jansy,“ vzpomíná.

Farář také radonínské kapličky věnoval zbylou dlažbu z opravy městského kostela, takže místní mohli vyměnit již prošlapanou podlahu. Dodal i novější obětní stůl a koberec.

Boky kaple jsou současně zase opráskané, a to chtějí mít Radonínští do pouti v pořádku. Správce kapličky již organizuje opravy. „Stačí to jen oškrábat, natáhnout pucovkou a pak to natřít,“ říká V. Babáček. Na Radoníně je prý řada schopných řemeslníků, a když je potřeba, jdou pomoci.